

Sosialidemokraattien Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloite puntaroivien kansalaiskeskustelujen käynnistämisestä Joensuussa osallisuuden lisäämiseksi

KV 27.02.2023 § 19

Sosialidemokraattien Joensuun valtuustoryhmä jätti 27.2.2023 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen puntaroivien kansalaiskeskustelujen käynnistämisestä Joensuussa osallisuuden lisäämiseksi.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

OSVETLK 15.06.2023 § 35

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 13.3.2023 lähettää asian osallisuus- ja vetovalmalautakunnan valmisteltavaksi.

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan aloitteessa kuvatun kansalaispaneelitoimintamallin kehittämistä Joensuussa kuntalaisten osallisuuden lisäämiseksi. Sopivia aiheita kansalaispaneelin pohdittavaksi olisivat esimerkiksi Viherkaava ja kaupunkipuisto tai keskustan kehittäminen.

Vastaus:

Puntaroivia kansalaiskeskusteluja ja muita kansalaisosallistumisen uusia muotoja tutkitaan aktiivisesti eri yliopistoissa. Turun ja Tampereen yliopistot ovat tuottaneet hankeyhteisyytenä Åbo Akademin kanssa oppaan kansalaiskeskusteluista. Oppaan mukaan puntaroivien kansalaiskeskustelujen tarkoitus on koota yhteen eri taustaisia ihmisiä keskustelemaan ennalta määrätystä politiikkakysymyksestä. Puntaroivan kansalaiskeskustelun muotoja ovat esimerkiksi kansalaisraadit, kansalaispaneelit ja puntaroivat mielipidemittaukset. Keskusteluun valitaan satunnaisotannalla mahdollisimman hyvin koko väestöä edustava joukko kansalaisia. Taustaksi osallistujat saavat tietopaketin ja kuulevat asiantuntijoita. Keskustelut käydään ohjatuissa pienryhmissä. Keskustelun tavoitteena on yleensä tuottaa kirjallinen raportti tai julkilausuma, jota hyödynnetään päätöksenteon osana.

Suomen kunnissa puntaroivia kansalaiskeskusteluja on kokeiltu esimerkiksi keväällä 2020 Turun keskustan tulevaisuuden liikennejärjestelyistä. Kansalaispaneelin järjestäjinä olivat Turun kaupungin lisäksi Åbo Akademi ja Tampereen yliopisto. Mustasaaren kunnan liittymisestä Vaasaan vuonna 2019 järjestettiin neuvoo-antava kunnallinen kansanäänestys. Ennen äänestystä koottu kansalaisraati tuotti äänestäjille tietoa kuntaliitoksen keskeisimmistä asioista ja perusteluista kuntaliitoksen puolesta ja vastaan. Raadin toteuttivat Turun yliopiston tutkijat osana Osallistuminen pitkäjänteissä päätöksenteossa - tutkimushanketta.

Joensuun konsernistrategian sekä osallisuus- ja maaseutuohjelmien valmistelun yhteydessä vuonna 2021 joensuulaisilta kysyttiin millä tavoilla he haluavat vaikuttaa (Jokaisen Joensuu -kysely ja maaseudun asukaskysely, lähes 850 vastausta). Kolme merkittävintä asiaa, joiden avulla kaupungin toivotaan kehittävän tai tukevan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ovat aito kuunteleminen (20 %), monipuolisen tiedottamisen lisääminen (19 %) ja erilaisten kyselyjen määrän lisääminen (18 %). Suurin osa vastanneista koki äänestämisen kunnallisvaaleissa ja sähköiset kyselyt kuntalaisille mieluisimmiksi tavoiksi osallistua ja vaikuttaa. Myös palautteenanto verkkosivuilla, kaupungin sosiaalisen median kanavat sekä osallistuminen yhdistys-, seura- tai seurakuntatoimintaan ovat suosittuja. Erityisesti maaseudulla tilaisuudet, jossa on mahdollista keskustella viranhaltijoiden ja päättäjien kanssa koettiin hyvinä vaikuttamisentapoina. Vähiten mieluisimpia tapoja osallistua ja vaikuttaa olivat

paperiset kyselyt kuntalaisille, luottamustehtävissä toimiminen sekä vaikuttamistoimielimet. Vastausten perusteella joensuulaiset suosivat eniten lyhytkestoisia ja välillisiä osallistumis- ja vaikuttamistapoja, jotka tapahtuvat enimmäkseen sähköisesti.

Joensuun kaupunginvaltuuston vuoden 2022 alussa hyväksymän Osallisuusohjelman 2021-2025 päätavoitteena on olla osallisuuden ja kumppanuuden edelläkävijä. Ohjelmaan on asetettu kymmeniä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on kokeilla erilaisia asukkaiden ja sidosryhmien uusia suoria osallistumismuotoja. Osana 72 h liikennehaaste nimistä kaupunkisuunnittelukilpailua järjestettiin Joensuussa lokakuussa 2022 digitaalinen asukasraati. Kokemukset asukasraadista Joensuun kaupunkiympäristön kehittämisessä olivat positiiviset ja raati herätti kiinnostusta asukkaissa. Kaupungin osallisuusohjelmaan on valittu kokeiltavaksi ja käyttöön otettavaksi sellaisia vaikuttamisen kanavia, joita asukkaat ovat toivoneet. Erilaisia keinoja kaikkien ihmisryhmien mukaan saamiseksi tarvitaan. Puntaroiva kansalaiskeskustelu on osaamista, aikaa ja resursseja vaativa osallistumisen menetelmä. Osallisuus- ja vetoimapalveluissa selvitetään, löytyykö kaupungin tulevista hankkeista puntaroivaan kansalaiskeskusteluun sopivia kohteita sekä osaavaa yhteistyökumppania (esimerkiksi yliopisto) menetelmän pilotointiin.

Valmistelija: osallisuus- ja vetoimapalvelut

Vs. henkilöstö- ja yhteysjohtajan päätösehdotus:

Osallisuus- ja vetoimapalvelut ehdottaa

kaupunginhallitukselle, että se antaa edellä olevan vastauksen SDP Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja toteaa, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KH 21.06.2023 § 283

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksen SDP Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KV 28.08.2023 § 87
359/00.02.00.03/2023

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena Sosialidemokraattien Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa neljä valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelussa ei tehty päätösehdotuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

SDP Joensuun valtuustoryhmän aloite

Valtuustoaloite puntaroivien kansalaiskeskustelujen käynnistämisestä Joensuussa osallisuuden lisäämiseksi

Joensuun kaupungilla on olemassa osallisuusohjelma vuosiksi 2021-2025, jonka päätavoitteena on olla osallisuuden ja kumppanuuden edelläkävijä. Tarkoituksena on luoda uusia erilaisia keinoja kaupungin asukkaille vaikuttaa. Ohjelma ei tarkasti määrittele tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamistapoja vaan on avoin erilaisille toteutustavoille, jotka vastaavat asukkaiden tarpeisiin. Yksi uudennainen ja hyväksi todettu keino lisätä asukkaiden osallisuutta on Kuntaliiton 2021 julkaisema kansalaispaneelikonsepti. Konseptia on käytännössä sovellettu Turussa liikennejärjestelmien kehittämiseen osana yleiskaavan kehittämistä.

Kansalaispaneeli kokoaa satunnaisotannalla valitun ryhmän kuntalaisia kuulemaan asiantuntijoita ja pohtimaan yhdessä heille asetettua aihetta. Tarkoituksena luoda aitoa puntaroivaa keskustelua ja tarjota osallistujille laajasti tietoa keskustelun ja oman mielipiteen muodostamiseksi. Otannassa voidaan myös aiheen vaatiessa korostaa tiettyjä ihmisryhmiä. Kansalaispaneelin tuotosten on tarkoitus täydentää päätöksentekoa ja antaa päättäjille parempaa käsitystä kuntalaisten näkemyksistä asiaan.

Joensuussa sopivia aiheita kansalaispaneelin pohdittavaksi olisivat esimerkiksi Viherkaava ja kaupunkipuisto tai keskustan kehittäminen. Myös kansalaispaneelin aiheiden valitsemisessa voidaan osallistaa kuntalaisia muun muassa aloiteoikeuden avulla.

Myös eduskunnan tulevaisuusvaliokunta kannustaa mietinnössään valtioneuvoston tulevaisuusselonteosta puntaroivien kansalaispaneelien käyttöön ja kehittämiseen. Valiokunnan ja sen kuulemien asiantuntijoiden mukaan kansalaisten sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin ja mukautuminen muuttuviin olosuhteisiin edellyttää kansalaisten kokemusta osallisuudesta päätösten tekemisessä. Poliittinen osallisuus on tällä hetkellä melko jakautunutta Suomessa ja kuntalaispaneelien tuominen osaksi päätöksentekoa toisi kaupunkimme päätöksenteon osaksi myös ihmisiä ja ryhmiä, joiden ääni ei nyt välttämättä aina riittävästi kuulu päätöksenteossamme.

SDP Joensuun valtuustoryhmä ehdottaa edellä kuvatun kansalaispaneelitoimintamallin kehittämistä Joensuussa kuntalaisten osallisuuden lisäämiseksi.

Eila Heinonen

puheenjohtaja

Anni Tori

sihteeri